

**Osnovne
informacije o
Direktivi o dužnoj
pažnji za održivo
poslovanje**

REPUBLIKA HRVATSKA
Pučka pravobraniteljica

Direktiva (EU) 2024/1760 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 te Uredbe (EU) 2023/2859 (dalje: Direktiva) stupila je na snagu 25. srpnja 2024. godine¹. Direktiva predstavlja značajan pravni instrument u području društveno odgovornog poslovanja i ljudskih prava te države članice imaju obvezu njezinog prenošenja u nacionalno zakonodavstvo do 26. srpnja 2026. godine.

Direktiva će se postepeno primjenjivati na tvrtke na sljedeći način:

- ▶ od 26. srpnja 2027. godine: na tvrtke s 5000 zaposlenika i prometom od 1,5 milijardi EUR
- ▶ od 26. srpnja 2028. godine: na tvrtke s 3000 zaposlenika i prometom od 900 milijuna EUR
- ▶ od 26. srpnja 2029. godine: na tvrtke s 1000 zaposlenika i prometom od 450 milijuna EUR.

Osnovni cilj Direktive jest poticati **održivo i odgovorno korporativno ponašanje** identificiranjem i rješavanjem negativnih utjecaja poslovanja na ljudska prava i okoliš, unutar i izvan Europske unije.

¹ dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32024L1760>

OPSEG PRIMJENE:

Direktivom se utvrđuju pravila:

- ▶ o **obvezama tvrtki kod stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš**, s obzirom na njihovo poslovanje, poslovanje njihovih društava kćeri i aktivnosti u lancu vrijednosti koje provode subjekti s kojima poduzeće ima poslovni odnos
- ▶ o **odgovornosti za kršenje** prethodno navedenih obveza
- ▶ o **obvezi usvajanja i provedbe tranzicijskog plana za ublažavanje štetnih učinaka klimatskih promjena** koji ima za cilj osigurati prijelaz na održivo gospodarstvo i ograničiti globalno zatopljenje na 1,5° C.

Direktivom su obuhvaćene tvrtke koje ispunjavaju sljedeće uvjete:

- ▶ tvrtka je u prosjeku imala više od 1000 zaposlenika i neto promet u svijetu veći od 450 mil. EUR
- ▶ tvrtka nije dosegla ove propisane pragove, ali se radi o matičnoj tvrtki grupe koja je dosegla pragove
- ▶ tvrtka ima sporazume o licenciranju ili franšizi s naknadama iznad 22,5 mil. EUR.

Direktiva se primjenjuje na tvrtke koje su ispunile prag ukupnog prometa **u svakoj od posljednje dvije uzastopne financijske godine.**

POJAM RADNIKA

Direktiva se odnosi na tvrtke s više od 1000 zaposlenika, pri čemu se u radnike ubrajaju:

- ▶ radnici podružnica tvrtke
- ▶ radnici zaposleni putem agencija za privremeno zapošljavanje
- ▶ upućeni radnici (čl. 1. st. 3. t. c Direktive 96/71/EZ)
- ▶ radnici zaposleni na nepuno radno vrijeme
- ▶ sezonski radnici razmjerno broju mjeseci tijekom kojih su zaposleni
- ▶ ostali radnici u nestandardnim oblicima rada ako ispunjavaju kriterije Suda EU.

Za tvrtke izvan EU ne koristi se kriterij broja radnika, već samo kriterij ostvarenog prometa u EU.

NEGATIVNI UČINCI NA LJUDSKA PRAVA I OKOLIŠ

Direktiva propisuje obveze tvrtki kod stvarnih i potencijalnih negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš.

Negativan učinak na ljudska prava - ako je došlo do zlouporabe nekog od ljudskih prava, primjerice prava na život; zabrane mučenja, okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja; prava na slobodu i sigurnost; prava na uživanje pravednih i povoljnih radnih uvjeta; zabrane ograničavanja pristupa radnika primjerenom stanovanju ako radnici stanuju u smještaju koji osigurava poslodavac; zabrane prisilnog ili obveznog rada; prava na slobodu udruživanja i okupljanja; prava na organiziranje i kolektivno pregovaranje; zabrane nejednakog postupanja pri zapošljavanju i drugih prava navedenih u Prilogu Direktive.

Negativan učinak na okoliš - odnosi se na kršenje zabrana i obveza, primjerice, obveze izbjegavanja ili svođenja na najmanju moguću razinu negativnih učinaka na biološku raznolikost; zabrane uporabe žive ili živinih spojeva u proizvodnim postupcima; zabrane nezakonitog rukovanja, prikupljanja, skladištenja i odlaganja otpada; obveze izbjegavanja ili svođenja na najmanju moguću razinu negativnih učinaka na imovinu koja je određena kao prirodna baština; obveze sprečavanja onečišćenja s brodova i drugih zabrana i obveza navedenih u Prilogu Direktive.

Prednosti donošenja Direktive

Za građane:

- ▶ bolji pristup pravnoj zaštiti za žrtve negativnih učinaka na ljudska prava i okoliš
- ▶ kvalitetnija zaštita ljudskih prava, a osobito radnih prava
- ▶ zdraviji okoliš za sadašnje i buduće generacije
- ▶ veća transparentnost poslovanja tvrtki
- ▶ povećano povjerenje u gospodarske subjekte ...

Za tvrtke:

- ▶ veće povjerenje kupaca i predanost zaposlenika
- ▶ usklađeni pravni okvir svih država članica EU koji stvara pravnu sigurnost i jednake uvjete za sve
- ▶ bolja svijest o negativnim utjecajima poslovanja na ljudska prava i okoliš
- ▶ kvalitetnije upravljanje rizicima te povećana konkurentnost
- ▶ povećani poticaji za inovacije ...

OBVEZE ZA TVRTKE OBUHVAĆENE DIREKTIVOM

Države članice dužne su osigurati da tvrtke na koje se primjenjuje Direktiva provode **dužnu pažnju** u području ljudskih prava i okoliša, i to kroz:

- a. integriranje dužne pažnje u svoje politike i sustave upravljanja rizicima
- b. utvrđivanje i procjenu stvarnih ili potencijalnih negativnih učinaka i, prema potrebi, njihovo rangiranje po prioritetu
- c. sprečavanje i ublažavanje potencijalnih negativnih učinaka te svođenje njihovih razmjera na najmanju moguću razinu
- d. otklanjanje štete nastale zbog negativnih učinaka
- e. suradnju s dionicima (npr. zaposlenicima, sindikatima, potrošačima, organizacijama civilnog društva koje postupaju u cilju zaštite okoliša i dr.)
- f. uspostavu i održavanje mehanizma za prijave i postupka za podnošenje pritužbi
- g. praćenje djelotvornosti politike i mjera dužne pažnje
- h. javno komuniciranje o postupanju s dužnom pažnjom.

Politika dužne pažnje trebala bi se oblikovati uz prethodno savjetovanje sa zaposlenicima tvrtke i njihovim predstavnicima.

BORBA PROTIV KLIMATSKIH PROMJENA

Tvrtke su dužne donijeti i provesti plan kojim se osigurava usklađenost poslovnog modela i strategije s prelaskom na održivo gospodarstvo, kao i s ograničavanjem globalnog zatopljenja na 1,5 °C u skladu s Pariškim sporazumom.

Plan tranzicije za ublažavanje klimatskih promjena sadržava:

- ▶ rokove za podciljeve povezane s klimatskim promjenama do 2030. godine i podciljeve za petogodišnja razdoblja do 2050. godine, utemeljene na neoborivim znanstvenim dokazima
- ▶ ciljeve smanjenja emisija stakleničkih plinova
- ▶ opis mjera za dekarbonizaciju, promjenu portfelja proizvoda i usluga te usvajanje novih tehnologija
- ▶ objašnjenje i iznos ulaganja te financiranja u mjere za provedbu plana tranzicije za ublažavanje klimatskih promjena
- ▶ opis uloge administrativnih, upravljačkih i nadzornih tijela.

PRAĆENJE

Tvrtke provode periodične procjene vlastitog poslovanja i mjera, poslovanja svojih društava kćeri i, kada su povezani s lancima aktivnosti poduzeća, poslovanja partnera s kojima imaju uvriježene poslovne odnose.

Obveza provođenja periodičnih procjena postoji:

- ▶ kada nastupi značajna promjena
- ▶ najmanje svakih 12 mjeseci.

MEHANIZAM ZA PRIJAVE

Tvrtke su dužne omogućiti podnošenje pritužbe u slučaju opravdane zabrinutosti zbog negativnih učinaka poslovanja na ljudska prava i klimatske promjene.

Pritužbu mogu podnijeti:

- ▶ fizičke ili pravne osobe koje su pogođene negativnim učincima te njihovi predstavnici
- ▶ sindikati i drugi predstavnici radnika
- ▶ organizacije civilnog društva aktivne u zaštiti okoliša.

Prijave je moguće podnijeti anonimno ili štiteći identitet prijavitelja koji ne smije trpjeti osvetu zbog podnošenja prijave.

NADZORNO TIJELO

Svaka država članica imenuje jedno ili više neovisnih nadzornih tijela za nadziranje usklađenosti s obvezama utvrđenima Direktivom.

Ovlasti nadzornog tijela:

- ▶ nalaganje prestanka i suzdržavanja od ponavljanja kršenja nacionalnih propisa te donošenje korektivnih mjera
- ▶ izricanje novčanih kazni
- ▶ donošenje privremenih mjera.

GRAĐANSKOPRAVNA ODGOVORNOST

Tvrtka može biti odgovorna za štetu uzrokovanu fizičkoj ili pravnoj osobi pod uvjetom da:

- a. namjerno ili iz nepažnje nije spriječila moguće negativne učinke i okončala stvarne negativne učinke, s ciljem zaštite fizičke ili pravne osobe
- b. je zbog neispunjenja navedene obveze, šteta prouzročena pravnim interesima fizičke ili pravne osobe.

U cilju učinkovite implementacije Direktive i preuzimanja njome propisanih prava i obveza, tvrtke obuhvaćene Direktivom mogu poduzimati niz radnji, kao primjerice da:

- ▶ na vrijeme započnu s aktivnostima za provođenje dužne pažnje u području ljudskih prava i okoliša kako bi spremne dočekale primjenu Direktive
- ▶ pažnju podjednako usmjere na zaštitu ljudskih prava i okoliša
- ▶ poduzimaju odgovarajuće mjere za provođenje djelotvorne i smislene suradnje s radnicima, sindikatima i organizacijama civilnog društva u cilju bolje kvalitete i učinkovitosti mjera
- ▶ surađuju s dionicima koji imaju potrebne kompetencije u području ljudskih prava i okoliša
- ▶ prilikom provođenja obveza dužne pažnje, kod uvođenja značajnijih promjena ili kriterija koji se mogu brojčano izraziti, kada je to moguće, koriste verifikaciju koju provodi neovisna treća strana kako bi se postigla što veća učinkovitost predloženih mjera
- ▶ pri uvođenju sustava dužne pažnje uzimaju u obzir Vodeća

načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima i OECD-ove Smjernice za multinacionalna poduzeća o odgovornom poslovnom ponašanju

- ▶ pružaju potporu malim i srednjim poduzetnicima koji su im poslovni partneri kako bi izgradili kapacitete i upravljačke strukture te se uskladili s kodeksom ponašanja ili planovima tvrtke ...

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

Pučka pravobraniteljica će u provedbi Direktive, u skladu s mandatima institucije, djelovati na više načina, uključujući:

- ▶ zagovarati učinkovita zakonska rješenja u postupku implementacije Direktive
- ▶ postupati po pritužbama i prijavama, prvenstveno kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije i tijelo za vanjsko prijavljivanje nepravilnosti (zaštita tzv. zviždača)
- ▶ izvještavati Hrvatski sabor o uočenim povredama ljudskih prava vezanim uz implementaciju Direktive
- ▶ poticati i održavati suradnju s poslovnim sektorom, nadzornim tijelom i drugim dionicima (sindikatom, organizacijama civilnog društva i drugima).

Korisne informacije o mandatima pučke pravobraniteljice pronađite u publikacijama:

- ▶ **Jedna institucija, pet mandata:** <https://www.ombudsman.hr/hr/brosura-30-godina-institucije/>
- ▶ **Vodič za prepoznavanje diskriminacije:** <https://www.ombudsman.hr/hr/download/vodic-za-prepoznavanje-diskriminacije/?wpdmdl=13248&refresh=6731f6fb669ef1731327739>
- ▶ **Vodič za prijavitelje nepravilnosti:** <https://www.ombudsman.hr/hr/download/vodi-za-prijavitelje-nepravilnosti/?wpdmdl=19827&refresh=6731f81b810971731328027>

REPUBLIKA HRVATSKA

Pučka pravobraniteljica

Kontakt:

Pučka pravobraniteljica

Savska cesta 41, 10000 Zagreb

Tel: 01 4851 855

e-mail: info@ombudsman.hr

LinkedIn: Pučka pravobraniteljica

Ova brošura izrađena je u sklopu potpore Danskog instituta za ljudska prava